

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 123 – «Комп'ютерна інженерія»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри теорії та історії
держави і права, конституційного права
Протокол № 12 від 10. 06. 2020 р.

Чернігів - 2020

Інтелектуальна власність: методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 123 – «Комп'ютерна інженерія» усіх форм навчання / Укл. А. Г. Нітченко. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 49 с.

Укладач: НІТЧЕНКО АЛЛА ГРИГОРІВНА, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права.

Відповідальний за випуск: КОЗИНЕЦЬ ОЛЕНА ГАВРИЛІВНА, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, кандидат історичних наук, доцент.

Рецензент: СЕЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ».....	7
1.1. Структура навчальної дисципліни.....	7
1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	8
1.3. Система поточного, проміжного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність».....	12
II. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	18
Тема 1. Сутність та основні поняття інтелектуальної власності.....	18
Тема 2. Джерела правового регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності.....	20
Тема 3. Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення.....	23
Тема 4. Патентна інформація, пошук патентної інформації в мережі Інтернет та патентна експертиза.....	33
Тема 5. Поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності. Легалізація програмного забезпечення та інвентаризація комп'ютерних програм.....	36
Тема 6. Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності та наслідки порушень права інтелектуальної власності у ІТ - сфері.....	38
III. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	43
IV. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА.....	46
V. ДОДАТОК.....	49

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність» є нормативною дисципліною при підготовці фахівців спеціальності 123 – «Комп'ютерна інженерія», предметом вивчення якої є система юридичних знань, що регулюють відносини, пов'язані зі створенням об'єктів інтелектуальної власності, а також набуттям, здійсненням та захистом особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності.

Мета навчальної дисципліни – сформуванню комплекс професійно необхідних знань, вмінь та навичок у сфері охорони та захисту об'єктів права інтелектуальної власності у цілому та безпосередньо в ІТ – галузі.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:

1) сформуванню у студентів систему науково-теоретичних і практичних знань з дисципліни;

2) ознайомити студентів з основними характеристиками об'єктів, які відносяться до інтелектуальної власності;

2) розкрити студентам роль інтелектуальної власності в розробці програмного забезпечення;

3) навчити студентів користуватися нормативно-правовими актами, які регулюють питання у сфері інтелектуальної власності;

4) навчити студентів реалізовувати свої права в процесі набуття, реалізації та захисту прав інтелектуальної власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- що таке інтелектуальна власність та її особливості;
- якими нормативними актами регулюються правовідносини в конкретній сфері інтелектуальної власності;
- основні принципи, на яких базується міжнародна правова охорона інтелектуальної власності;
- основні міжнародні угоди, які регулюють охорону інтелектуальної власності;
- сучасну структуру державного управління у сфері охорони інтелектуальної власності.
- поняття, суб'єктів, види об'єктів авторського права і суміжних прав, патентного права, специфічних об'єктів права у ІТ - сфері, інших об'єктів інтелектуальної власності;
- режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення (далі – ПЗ);
- джерела патентної інформації;
- поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності;
- порядок легалізації ПЗ та інвентаризації комп'ютерних програм;
- систему захисту прав інтелектуальної власності;

- основні економічні аспекти охорони прав інтелектуальної власності.

вміти:

- визначити орган державного управління інтелектуальною власністю, який вирішує конкретні питання, що виникають в процесі створення і використання об'єктів інтелектуальної власності;
- визначити вид і характеристику об'єктів інтелектуальної власності;
- набувати та використовувати права на об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати умови надання правової охорони;
- обирати режим інтелектуальної власності з охорони ПО;
- здійснювати пошук, оброблення та аналіз патентної інформації з різних баз даних;
- враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів;
- розрізняти способи управління майновими правами;
- розрізняти ключові концепції ліцензування ПО;
- застосовувати порядок легалізації ПО та інвентаризації комп'ютерних програм;
- визначати правові засоби захисту прав інтелектуальної власності;
- користуватися підходами та методами до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

На вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» виділяється 90 годин, з них 16 годин лекційні, 14 годин – семінарські заняття, 60 годин – для самостійної роботи. На семінарські заняття винесено найбільш важливі й складні теми, решта тем передбачають самостійне опрацювання. Це пояснюється тим, що здобувачі вищої освіти вже ознайомились із базовими поняттями та положеннями ключових тем під час лекційних занять з дисципліни.

Семінарські заняття мають на меті поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих під час лекцій і в процесі самостійної роботи над нормативно-правовими актами, навчальною та науковою літературою, а також виявлення й оцінку ступеня і якості засвоєння здобувачами вищої освіти матеріалу, що вивчається.

На семінарському занятті здобувачі вищої освіти розв'язують ситуаційні задачі (казуси), аналізують нормативні акти, що регулюються правовідносини в конкретній сфері інтелектуальної власності, здійснюють порівняння юридичних понять і явищ, пишуть юридичний диктант, вирішують тестові завдання, захищають результати індивідуальної роботи.

Контроль засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу передбачає визначення ступеня глибини і ефективності досягнення поставлених навчальних завдань, виявлення ставлення до процесу навчання; посилення мотивації до самостійної роботи.

Формами контролю є усні опитування, письмові роботи (в тому числі реферативного характеру), ситуаційні задачі (казуси), самостійні або контрольні роботи та тести, розрахунково-графічна робота.

Для підсумкового контролю засвоєння матеріалу дисципліни навчальним планами передбачено залік.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні уміти ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці: тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти, судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають у процесі використання об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет та сфері програмного забезпечення.

I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

1.1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання							
		Всього	У тому числі						
			Лек.	Пр.	Сам. роб.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність									
1.	Сутність та основні поняття інтелектуальної власності	15	15	2	1	2	-	11	14
2.	Джерела правового регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності	15	15	-	1	2	-	13	14
	Разом за змістовим модулем 1	30	30	2	2	4	2	24	28
Змістовий модуль 2. Категорії об'єктів та суб'єктів інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення та пошук патентної інформації в мережі Інтернет									
3.	Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення	15	15	6	4	6	-	3	11
4.	Патентна інформація, пошук патентної інформації в мережі Інтернет та патентна експертиза	15	15	-	-	2	-	13	15
	Разом за змістовим модулем 2	30	30	6	4	6	0	16	26
Змістовий модуль 3. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та їх правова охорона									
5.	Поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності. Легалізація програмного забезпечення та інвентаризація комп'ютерних програм	10	10	4	-	-	2	6	8
6.	Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності та наслідки порушень права інтелектуальної власності у IT-сфері	10	10	2	-	2	2	6	8
7.	Економічні аспекти охорони	10	10	2	-	-	-	8	10

	прав інтелектуальної власності								
	Разом за змістовим модулем 3	30	30	8	0	2	4	20	26
	Усього годин за дисципліну	90	90	16	6	14	4	60	80

1.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д/з)
1.	Сутність та основні поняття інтелектуальної власності	2/-
2.	Джерела правового регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності	2/-
3.	Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення.	6/-
4.	Патентна інформація, пошук патентної інформації в мережі Інтернет та патентна експертиза	2/-
5.	Поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності. Легалізація програмного забезпечення та інвентаризація комп'ютерних програм	-/2
6.	Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності та наслідки порушень права інтелектуальної власності у ІТ - сфері	2/2
	Разом	14/4

1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

Тема 1. Сутність та основні поняття інтелектуальної власності

Результати творчої діяльності як об'єкти правової охорони. Поняття, ознаки та зміст інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності: загальна характеристика. Інтелектуальні права (виключне право, розпорядження виключним правом, особисті немайнові права, інші майнові права). Співвідношення права власності і права інтелектуальної власності.

Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності: загальна характеристика.

Становлення національної системи законодавства про охорону прав інтелектуальної власності.

Сучасна структура державного управління у сфері охорони інтелектуальної власності.

Тема 2. Джерела правового регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності

Міжнародні договори як джерела інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності: мета її створення, завдання і основні функції. Члени ВОІВ. Управління ВОІВ.

Міжнародна система та міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності.

Міжнародна охорона літературної і художньої власності (авторське право). Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1886). Всесвітня конвенція про авторське право (1952, 1971). Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і органів мовлення (1961). Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (1971). Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники та ін.

Міжнародна охорона промислової власності. Паризька конвенція про охорону промислової власності (1883). Договір про патентну кооперацію. («РСТ»)(1970). Мадридська угода про реєстрацію товарних знаків (1891). Договір про закони на товарні знаки (1994). Лісабонська угода про охорону найменувань місця походження товару та їх міжнародна реєстрація (1958). Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (1925).

Система законодавства України про інтелектуальну власність.

Змістовий модуль 2. Категорії об'єктів та суб'єктів інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення та пошук патентної інформації в мережі Інтернет

Тема 3. Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення

Поняття, суб'єкти, об'єкти та система національного законодавства авторського права і суміжних прав. Права та обов'язки суб'єктів авторського права і суміжних прав. Співавторство та його види. Особисті немайнові та майнові права. Винятки та обмеження у майнових правах автора. Авторське право в Інтернеті: загальна характеристика. Авторські права на службовий твір у контексті створення комп'ютерної програми. Строк охорони авторських прав. Особливості реєстрації авторського права. Право на веб-сайт як складений об'єкт авторського права. Порядок реєстрації авторського права на комп'ютерну програму. Колективне управління у сфері авторського права і суміжних прав.

Поняття суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Особисті немайнові та майнові суміжні права та підстави їх виникнення. Строк охорони суміжних прав. Особливості реєстрації суміжних прав.

ІТ та правосуб'єктність. Правосуб'єктність учасників ІТ -відносин. Суб'єкти Інтернет -відносин. Віртуальні організації. Стартапи. ІТ та реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Специфічні об'єкти права у ІТ - сфері та віртуальна власність. ІТ – активи. Доменне ім'я як об'єкт майнових прав у ІТ – сфері. Веб-сайт як майновий комплекс. Інтернет речей. Зображення людини та ІТ – сфера. Персональні дані та ІТ – сфера. Інтелектуальна власність як власність

віртуальна. Право власності на реальні та віртуальні об'єкти ІТ – сфери. Права віртуальної власності на ІТ- об'єкти творчості; на об'єкти творчості та Інтернет.

Поняття, об'єкти та критерії патентоспроможності винаходу, корисної моделі та промислового зразка. Суб'єкти права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.

Зміст майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності. Набуття прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності. Обов'язки власника права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності. Обмеження прав на об'єкти промислової власності. Припинення дії патенту і визнання його недійсним.

Режими інтелектуальної власності з охорони ПЗ. Який режим більше підходить для охорони ПЗ: патенти або авторське право; вимоги авторсько-правової охорони в контексті ПЗ; як можуть порушуватися авторські права на ПЗ шляхом прямого й непрямого копіювання; норми національного законодавства про авторське право, що стосуються ПЗ.

Поняття та зміст права на комерційне найменування, торгівельну марку, географічне зазначення походження товарів. Експертиза заявки засобів індивідуалізації товарів і послуг.

Інші об'єкти інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття, компонування інтегральної мікросхеми, раціоналізаторську пропозицію, на селекційні досягнення та комерційну таємницю.

Тема 4. Патентна інформація, пошук патентної інформації в мережі Інтернет та патентна експертиза

Джерела патентної інформації. Міжнародна патентна класифікація. Пошук патентної інформації в мережі Інтернет. Органи державної патентної експертизи винаходів. Процедура розгляду заявки. Патентна експертиза: розгляд заявки у відділах формальної та кваліфікаційної експертизи. Право пріоритету заявки на винахід. Процедура одержання європейського патенту. Процедура подання заявки на винахід (корисну модель) до іноземної держави та здійснення патентування винаходу (корисної моделі) за процедурою Договору про патентну кооперацію. Апеляційна палата Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: її завдання та функції.

Змістовий модуль 3. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та їх правова охорона

Тема 5. Поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності. Легалізація програмного забезпечення та інвентаризація комп'ютерних програм

Поняття, види та загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Ліцензійний договір. Субліцензійний договір. Концепція ліцензування ПО. Вільні ліцензії.

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмежування договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності з іншими видами договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.

Інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Порядок легалізації ПО та інвентаризації комп'ютерних програм. Порядок використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади. Концепція легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням. Порядок легалізації комп'ютерних програм в органах виконавчої влади. Подання інформації про результати планової інвентаризації комп'ютерних програм.

Тема 6. Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності та наслідки порушень права інтелектуальної власності у ІТ-сфері

Поняття захисту прав об'єктів інтелектуальної власності. Причини порушення та поняття захисту авторського і суміжних прав. Контрафакція, кіберсквотинг, піратство, плагіат, незаконне розповсюдження контенту за допомогою пірингових систем, використання неліцензійного програмного забезпечення.

Проблема доказування порушень прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет. Доменні спори. Роль Інтернет-провайдерів в захисті прав інтелектуальної власності.

Правові засоби захисту прав інтелектуальної власності. Запобіжні заходи як попередня судова заборона, спрямована на запобігання та захист авторського права. Спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності в мережі «Інтернет». Медіація. Цивільна відповідальність. Адміністративна та кримінальна відповідальність.

Тема 7. Економічні аспекти охорони прав інтелектуальної власності

Право на об'єкти інтелектуальної власності як товар. Особливості права інтелектуальної власності як товару. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Мета і основні способи комерціалізації. поняття інтелектуального капіталу. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.

1.3. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО, ПРОМІЖНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Система оцінювання знань здобувачів вищої освіти включає поточний, проміжний та семестровий контроль знань з дисципліни. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розрахунково-графічної роботи і оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, перевірки результатів виконання індивідуальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти.

Проміжний контроль має на меті оцінку результатів знань здобувачів вищої освіти після вивчення матеріалу з кожного змістовного модуля дисципліни. Після вивчення кожної теми проводиться контрольна робота. Після кожного змістовного модуля проводяться тестування. Варіанти завдань для тестування та контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Здобувач вищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного та проміжного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Результати поточного та проміжного контролю реєструються в журналі викладача. Прездача пропущених без поважних причин робіт проміжного контролю або з метою підвищення кількості набраних балів упродовж семестру не дозволяється.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку з урахуванням результатів поточного та проміжного контролю знань, і оцінюється за національною шкалою та шкалою ECTS.

З дисципліни в кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на заліку. Складання заліку є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру (з мінімальними вимогами до знань) та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати залік. Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

1) робота на семінарських заняттях	до 28 балів;
1.1. відповідь на семінарському занятті	до 4 балів;
1.2. доповнення, запитання доповідачу на семінарському занятті	до 2 балів;
2) тестові завдання, вирішення задач (казусів) або юридичний диктант	до 3 балів;
3) виконання контрольної роботи	до 5 балів;
4) робота на лекції (активність роботи, написання конспектів)	до 1 балів;
5) ведення конспекту самостійної роботи	до 3 балів;
б) виконання індивідуального завдання	до 20 балів;
Всього балів за 100 бальною шкалою	60 балів
7) залік	до 40 балів;
Всього балів за 100 бальною шкалою	40 балів
Разом балів за 100 бальною шкалою	до 100 балів

Критерії оцінювання знань та самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1) Робота на семінарських заняттях

1.1. відповідь на семінарському занятті (до 4 балів)

4 бали – здобувач вищої освіти у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння програмного матеріалу, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, здатний презентувати власне розуміння

3 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників; може дати порівняльну характеристику різних видів юридичних професій, юридичної діяльності, знає основні поняття з предмету, може самостійно узагальнювати та застосовувати набуті знання.

2 бали – здобувач вищої освіти загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє юридичні терміни, але у викладеному

матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

1 бал – здобувач вищої освіти за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

0 балів – здобувач вищої освіти не готовий до семінарського заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.

1.2. Доповнення до відповіді, запитання доповідачу на семінарському занятті (до 2 балів).

Суттєве доповнення до відповіді основного доповідача, яке ґрунтується на ознайомленні з монографічною, науковою літературою.

Задані запитання доповідачу, які є не просто уточнюючими, а які мають дискусійний характер.

2) Тестові завдання, вирішення казусів або юридичний диктант (до 3-х балів)

3 бали – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;

2,5 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань;

2 бал – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань;

1-1,5 бали – здобувач вищої освіти дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми.

- вирішення задач (казусів), написання юридичного диктанту (до 3 балів)

3 бали – точна та повна відповідь;

2,5 бали – точні відповіді та недостатньо повне пояснення рішення казусу (задачі) / точні відповіді та недостатньо повне пояснення терміну;

2 бал – не зовсім точне рішення казусу (задачі) / не зовсім точні відповіді на всі терміни диктанту;

1-1,5 бали – здобувач вищої освіти намагався дати відповіді, але показав незадовільний рівень знань з теми.

3) Виконання контрольної роботи (до 5-ти балів):

- завдання теоретичні на контрольній роботі

5 балів – повна відповідь на питання;

4 бали – відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки;

від 2 до 3 балів – неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей;

від 0 до 1 балу неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом.

- завдання тестові на контрольній роботі

Правильність виконання тестових завдань залежить від кількості вибраних правильних відповідей:

5 балів – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;

4 бали – точні відповіді на 75%-89% тестових питань;

3 бали – точні відповіді від 55% до 74 % тестових питань;

2 бали – здобувач вищої освіти дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань програмних питань.

4) Ведення конспекту лекцій (1 бал) оцінюється за наступними критеріями: повнота, охайність, грамотність.

5) Ведення конспекту самостійної роботи (до 3-х балів) оцінюється за наступними критеріями: повнота, охайність, грамотність.

3 балів – наявність усіх компонентів кожної теми самостійної роботи, які відповідають усім вимогам;

до 2 балів – наявність усіх компонентів кожної теми самостійної роботи, але неохайне оформлення;

від 0 до 1 балів – за відсутності у конспекті окремих тем самостійної роботи або недостатньо повне відображення матеріалу з тем самостійного вивчення у конспекті.

б) Виконання індивідуального завдання (до 20-и балів)

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти здійснюється шляхом виконання одного або декількох видів індивідуальних науково-дослідних або творчих завдань, які обираються здобувачами вищої освіти з урахуванням їх творчих можливостей, навчальних здобутків і наукових інтересів за погодженням викладачем (окрім розрахунково-графічної роботи, яка є обов'язковою до виконання).

Кількість балів, які отримують здобувачі вищої освіти залежно від виду індивідуальної роботи:

до 20-і балів:

- захист розрахунково-графічної роботи

За результатами захисту розрахунково-графічної роботи здобувач отримує оцінку:

- «відмінно», якщо виконані всі вимоги до роботи, студент відповів на всі теоретичні запитання та зміг розв'язати подібні завдання під час захисту;
- «добре», якщо виконані майже всі вимоги до роботи, або є несуттєві помилки, під час захисту студент відповів на всі теоретичні запитання та зміг розв'язати подібні завдання;
- «задовільно», є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки, під час захисту студент відповів не на всі теоретичні запитання, але зміг розв'язати подібні завдання;
- «незадовільно», не відповідає вимогам до «задовільно».

до 10 балів:

- публікація тез наукових доповідей у матеріалах наукових конференцій або статті в науковому виданні в межах тематики програми дисципліни;

- виступ на студентській або іншій науковій конференції, круглому столі з науковою доповіддю (повідомленням) у межах тематики навчальної дисципліни;

- участь у науковому гуртку кафедри (підготовка під керівництвом наукового керівника і виступ з науковою доповіддю на засіданні наукового гуртка кафедри);

- підготовка студентської наукової роботи в межах тематики програми з юридичної деонтології для участі у конкурсі студентських наукових робіт;

до 5 балів:

- виконання індивідуальної науково-дослідної роботи;

до 4 балів:

- підготовка і написання реферату за однією з рекомендованих тем;

- створення тестів або презентації за заданою викладачем темою курсу;

до 3 балів:

- складання бібліографічних списків (переліку літератури) за заданою викладачем темою.

- підготовка невеликої (не більше 5-ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми дисципліни, її презентація на семінарському занятті в рамках вивчення поточної теми;

- анотування або аналіз наукової та навчально-методичної літератури з дисципліни;

до 2 балів:

- відвідування наукових, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших заходів, пов'язаних з навчальною дисципліною.

7) Залік

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку (до 40-ка балів).

Питання, що виносяться на залік, охоплюють всю програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами вищої освіти компетентностей.

Умовою допуску до заліку є виконання всіх видів навчальної роботи передбачених робочою програмою.

Складання заліку є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для здобувачів вищої освіти, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо здобувач вищої освіти виконав усі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати залік.

У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані контрольні роботи, розрахунково-графічні роботи, невідпрацьовані семінарські заняття тощо або не набрав мінімально необхідну кількість балів – 20 балів (*тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»*), то він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ...».

Для складання заліку існують білети. Білети складаються із двох питань.

Критерії оцінювання:

- від 33 до 40 балів – відповідь повна і зміст відповіді здобувача вищої освіти повністю відповідає сутності поставленого запитання;
- від 24 до 32 балі – здобувач вищої освіти виконує всі завдання без грубих помилок;
- від 17 до 24 балів – здобувач вищої освіти допускає грубі помилки і всі питання виконані менш ніж на половину;
- не більше 16 балів – при невиконанні хоча б одного завдання білету.

Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

II. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

(2 год.)

План:

1. Поняття, ознаки та зміст інтелектуальної власності.
2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності: загальна характеристика.
3. Інтелектуальні права (особисті немайнові права; майнові права; виключне право та ін.).
4. Державне управління у сфері охорони інтелектуальної власності.

Основні терміни: інтелектуальна власність, інтелектуальна діяльність, майнові права, особисті немайнові права, об'єкт власності, суб'єкт власності.

Навчальні цілі:

- знати, що таке інтелектуальна власність та її особливості;
- знати еволюцію правової охорони інтелектуальної власності у світі та в Україні;
- розуміти сучасну структуру державного управління у сфері охорони інтелектуальної власності та вміти визначити орган, який вирішує конкретні питання, що виникають в процесі створення і використання об'єктів інтелектуальної власності.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал.
2. В окремому (електронному) робочому зошиті *розпочніть роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. В *першому питанні* розкрийте зміст поняття інтелектуальна власність.
5. З'ясуйте, чи існує проблема в тлумаченні категорії «інтелектуальна власність»?
6. Охарактеризуйте співвідношення права власності і права інтелектуальної власності.
7. Визначить місце та роль інтелектуальної власності в економічному та соціальному розвитку держави.
8. Проаналізуйте еволюцію інтелектуальної власності як права.
9. У *другому питанні* охарактеризуйте поняття та ознаки об'єктів права інтелектуальної власності.

10. З'ясуйте, чи існує проблема в визначенні об'єктів права інтелектуальної власності?
11. Охарактеризуйте володільців прав інтелектуальної власності та їх правове положення, підстави набуття їхніх прав.
12. Проаналізуйте правове становище роботодавців як суб'єктів права інтелектуальної власності та особливості його визначення.
13. В *третьому питанні* визначить зміст права інтелектуальної власності.
14. Назвіть складові майнового права на об'єкти права інтелектуальної власності.
15. З'ясуйте, у чому полягає відмінність немайнового (морального) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
16. Дайте відповідь на питання: У чому полягає відмінність права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти власності?
17. *Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
18. *Розпочніть* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Які складові інтелектуальної діяльності ви можете назвати?
2. Що ви розумієте під поняттям «науково-технічний прогрес»?
3. Що таке «творча діяльність»? Які результати творчої діяльності ви можете назвати?
4. Як ви розумієте поняття «інтелектуальна діяльність»?
5. На які складові підрозділяється інтелектуальна власність?
6. Які об'єкти інтелектуальної діяльності ви можете назвати?
7. Яка особливість права інтелектуальної власності?

Підготувати реферати з таких питань:

1. Інтелектуальна власність як результат творчої діяльності людини.
2. Місце та роль інтелектуальної власності в економічному та соціальному розвитку держави.
3. Еволюція інтелектуальної власності як права.

Рекомендована література:

Базова:

[1-7], [9-17], [19-20], [22-23], [29]

1. *Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні.* Розпорядження Кабінету

Допоміжна:

1. *Інтелектуальна* власність в Україні: правові основи й практика. В 4-х т./ під ред. А.Д. Святоцького / А.Б. Бутник-Сиверський, А.П. Гавриленко, А.С. Довгий і ін. К.: «Інюре», 2009. 384 с.

Інтернет ресурси:

1. *Друзі*, а у нас новини! 21 січня 2020 / TISC - Technology and Innovation Support Center URL: <https://www.facebook.com/uanipo/posts/1457491947749632>
2. *Звіт* Національного офісу інтелектуальної власності за 2019 рік. 26 грудня 2019 р. / IP Center of Ukraine - Розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності URL: <https://www.facebook.com/uanipo/>
3. *Что такое* интеллектуальная собственность URL: https://eln.stu.cn.ua/pluginfile.php/83911/mod_resource/content/1/%D0%A7%D1%82%D0%BE%20%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B5%20%D0%98%D0%A1_wipo_pub_450.pdf
4. *Право* інтелектуальної власності: Академ, курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. О.А. Підпригори. 2-ге вид., переробл. та допов. К.: Вид-чий Дім «Ін Юре», 2002. 672 с. URL: <http://textbooks.net.ua/content/category/30/44/36/>
5. *Право* інтелектуальної власності: Акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. О.П. Орлюка. К.: Вид-чий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с. URL: <http://intellect21.cdu.edu.ua/wp-content/uploads/>
6. *Сфера ІВ трансформується* – НОІВ на чолі цих змін. 31 грудня 2019 р. / IP Center of Ukraine - Розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності URL: <https://www.facebook.com/uanipo/>
7. *Цибульов П.М.* Основи інтелектуальної власності. К., 2005 URL: <http://www.bookz.com.ua/23/index.htm>

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

(2 год.)

План:

1. Міжнародні договори як джерела інтелектуальної власності.
2. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності.
3. Міжнародна система та міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності.
4. Система законодавства України про інтелектуальну власність.

Основні терміни: право, джерела права, система права, система законодавства, конституція, закон, нормативно-правові акти, міжнародні договори.

Навчальні цілі:

- знати основні принципи, на яких базується міжнародна правова охорона інтелектуальної власності;
- знати основні міжнародні угоди, які регулюють охорону інтелектуальної власності;
- розуміти сучасну систему законодавства України про інтелектуальну власність.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал.
2. В окремому зошиті *розпочніть роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. В *першому питанні* здійсніть аналіз наступних міжнародних конвенцій, договорів та угод: Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1886), Всесвітня конвенція про авторське право (1952, 1971), Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і органів мовлення (1961), Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (1971), Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники, Паризька конвенція про охорону промислової власності (1883), Договір про патентну кооперацію («РСТ») (1970), Мадридська угода про реєстрацію товарних знаків (1891), Договір про закони на товарні знаки (1994), Лісабонська угода про охорону найменувань місця походження товару та їх міжнародна реєстрація (1958), Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (1925).
5. У *другому питанні* охарактеризуйте спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності мережі Інтернет; Положення Угоди ТРІПС щодо захисту права на об'єкти інтелектуальної власності.
6. В *третьому питанні* визначить зміст основних міжнародних систем захисту інтелектуальної власності: РСТ, Мадридської, Гаазької, Лісабонської, Будапештської.
7. В *четвертому питанні* визначить систему законодавства України про інтелектуальну власність. Проаналізуйте відповідні статті Конституції України, норми цивільного, господарського і кримінального кодексів України щодо інтелектуальної власності та ІТ – сфери, спеціальне законодавство України з питань інтелектуальної власності.
8. З'ясуйте перелік міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності, адміністративні функції щодо яких виконує ВОІВ учасницею яких є Україна.
9. *Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
10. *Розпочніть* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Що послужило поштовхом виникнення і розвитку авторського права?
2. Коли і для яких цілей була підписана Бернська конвенція?
3. Охарактеризуйте три основних найважливіших періоди в історії та еволюції промислової власності.
4. Коли і для яких цілей була підписана Паризька конвенція?
5. Охарактеризуйте основні положення Паризької конвенції.
6. Історія виникнення товарних знаків.
7. Яка угода регулює міжнародну реєстрацію товарних знаків?
8. Назвіть переваги міжнародної реєстрації товарних знаків.
9. Коли і для яких цілей створена Всесвітня організація інтелектуальної власності?
10. Які етапи становлення національної системи правової охорони результатів інтелектуальної власності ви можете назвати?
11. Чи можна вважати становлення законодавства по інтелектуальній власності України закінченим?
12. Що дає Україні прийняття законодавства в сфері інтелектуальної власності?
13. Назвіть основні державні структури системи правової охорони інтелектуальної власності.

Підготувати реферати з таких питань:

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності: мета її створення, завдання і основні функції.
2. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності.
3. Джерела цивільно-правового регулювання відносин в сфері інтелектуальної діяльності.
4. Структура національної державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Рекомендована література:

Базова:

[1-7], [9-17], [19-20], [22], [24]

1. Програма співробітництва між Державною службою інтелектуальної власності України (ДСІВУ) та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) на 2014-2016 роки. Прийняття від 30.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_006#Text

2. *Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності* від 15.04.1994. Документ 981_018. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Допоміжна:

1. *Ромашко А., Верба І, Лемберг Я. Класифікація основних міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності.* 2014. № 2. С. 30-37.
2. *Щербакова О.О. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності. Наука та інновації.* 2007. Т 3. № 4. С. 34-37.

Інтернет ресурси:

1. *Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).* URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo>
2. *Килимник І. І. Конспект лекцій із навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність та міжнародне право» (для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету) / І. І. Килимник, А. В. Домбровська ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 97 с.* URL: http://eprints.kname.edu.ua/48385/1/2016_pdf
3. *Законодавство в сфері інтелектуальної власності.* Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f282e17e-9c14-4b88-9450-8f7cc12c158e&title=ZakonodavstvoVSferiIntelektualnoiVlasnosti>
4. *Міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності* URL: <http://ndiiv.org.ua/index.php/ua/?id=226>
5. *WIPO and the Sustainable Development Goals.* URL: <https://www.wipo.int/sdgs/en/story.html>
6. *Lisbon – The International System of Geographical Indications.* URL: <https://www.wipo.int/lisbon/en/index.html>
7. *Frequently Asked Questions: Madrid System.* URL: <https://www.wipo.int/madrid/en/faq/>
8. *Hague – The International Design System.* URL: <https://eln.stu.cn.ua/mod/url/view.php?id=91857>

ТЕМА 3. ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

(6 год.)

Заняття 1. Авторське право і суміжні права (2 год.)

План:

1. Поняття, суб'єкти, об'єкти та система національного законодавства авторського права і суміжних прав.

2. Права та обов'язки суб'єктів авторського права і суміжних прав. Авторські права на службовий твір у контексті створення комп'ютерної програми.
3. Особливості реєстрації авторського права і суміжних прав.
4. Порядок реєстрації авторського права на комп'ютерну програму.

Основні терміни: авторське право, об'єкти авторського права, суб'єкти авторського права, твір, творець (автор), копірайт, нерозривне (неподільне) співавторство, роздільне (подільне) співавторство, презумпція авторства, організація колективного управління майновими правами, опублікування твору, переклад твору, вільне використання твору, виключне право на використання твору.

Навчальні цілі:

- знати поняття, суб'єкти, види об'єктів авторського права і суміжних прав;
- знати режими інтелектуальної власності з охорони програмного забезпечення;
- вміти визначити вид і характеристику об'єктів інтелектуальної власності;
- знати принципи правової охорони об'єктів авторського права і суміжних
- набувати та використовувати права на об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати умови надання правової охорони;
- уміти визначити об'єкти, що не можуть одержати правову охорону засобами законодавства про інтелектуальну власність.
- обирати режим інтелектуальної власності з охорони ПО.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* дайте визначення авторського права; проаналізуйте зміст авторського права в об'єктивному та суб'єктивному значенні; визначте функції авторського права та розкрийте його особливість.
5. Проаналізуйте основні джерела авторського права: Цивільний Кодекс України, та Закон України «Про авторське право і суміжні права».
6. Розглядаючи *друге питання* дайте відповідь на питання: Які об'єкти інтелектуальної власності є об'єктами авторського права?
7. Охарактеризуйте головний об'єкт авторського права – твір. З'ясуйте, які види творів розрізняє авторське право?
8. Встановіть, яким вимогам мають відповідати результати інтелектуальної діяльності щоб отримати правову охорону?

9. Визначте перелік об'єктів які не охороняються авторським правом.
- 10.З'ясуйте, що таке копірайт та визначте його елементи.
- 11.Розглядаючи суб'єктів авторського права зверніть увагу на які дві групи поділяються суб'єкти авторського права.
- 12.Дайте відповідь на наступні питання: Чи можуть бути визнанні особи без громадянства творцями? Чи має значення вік для визнання особи автором? Які особи відносяться до особливої категорії авторів? Чи можуть здійснювати свої авторські права самостійно малолітні, неповнолітні (особи віком 14-18 років) та недієздатні особи?
- 13.Визначте, в чому полягає суть співавторства?
- 14.Охарактеризуйте поняття нероздільне (неподільне) та роздільне (подільне) співавторство.
- 15.Охарактеризуйте дію презумпції авторства.
- 16.З'ясуйте, з якою метою створюються організації колективного управління майновими правами авторів?
- 17.Які функції виконують організації колективного управління майновими правами авторів від імені суб'єктів авторського права?
- 18.Встановіть, як набуваються авторські права на службовий твір у контексті створення комп'ютерної програми.
- 19.Розглядаючи друге питання, також проаналізуйте зміст прав суб'єктів авторського права: особисті немайнові права автора, майнові права автора, передачу майнових прав.
- 20.Охарактеризуйте існуючі способи виключного права на використання твору автором (чи іншою особою, яка має авторське право).
- 21.З'ясуйте, за яких умов допускається використання твору без згоди суб'єкта авторського права (вільне використання твору)?
- 22.Розглядаючи *третє питання* поясніть як відбувається розгляд заявки і прийняття рішення про реєстрацію авторського права / суміжного права на твір; в якій матеріальній формі подається на реєстрацію примірник твору; які відомості має містити запис про реєстрацію авторського права на твір.
- 23.Встановіть, за яких умов заявка про реєстрацію авторського права вважається відхиленою?
- 24.У *четвертому питанні* проаналізуйте етапи порядку реєстрації авторського права на комп'ютерну програму.
- 25.*Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
- 26.*Продовжуйте* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Які об'єкти авторського права ви могли б назвати?
2. Які ознаки правової охорони об'єктів авторського права вам відомі?
3. Як ви можете класифікувати об'єкти авторського права?

4. Які твори не є об'єктами авторського права?
5. Хто може виступати суб'єктами авторського права?

Підготувати реферати на такі теми:

14. Історія виникнення та формування авторського права.
15. Об'єкти авторського права.
16. Знак «копірайт» і межі його прояву.
17. Колективне управління у сфері авторського права і суміжних прав.

Рекомендована література:

Базова:

[1-2], [7], [9-17], [19], [22-23], [29-31], [33-34], [36-43]

1. *Бернська конвенція* про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 року змінений 2 жовтня 1979 року. Міжнародний документ 996_051. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. *Всесвітня конвенція* про авторське право 1952 року. Міжнародний документ 995_052. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. *Міжнародна конвенція* про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) від від 26.10.1961. Документ 995_763. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. *Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм* (Женевська конвенція) від 29.10.1971. Документ 995_124. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. *Договір ВОІВ* про виконання і фонограми прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. Міжнародний документ 995_769. від 20.12.1996. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. *Договір* Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. Міжнародний документ 995_770. від 20.12.1996. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. *Про авторське право і суміжні права*: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ. Документ 3792-12. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

Допоміжна:

1. *Коваленко Т.* Управління авторськими та суміжними правами. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 3. С. 21-27.

Інтернет ресурси:

1. *Липцик Д. М.* Авторське право і суміжні права. пер. с фр.; предисловіє М. Федотова. Ладомир: Изд-во ЮНЕСКО, 2002. 788 с. Юридическая библиотека ЮРИСТЛИБ.URL: http://www.juristlib.ru/book_4584.html
2. *Авторські та суміжні права* по-новому: оприлюднено законопроект. Дебет-Кредит. 10.03. 2020. URL: <https://news.dtki.ua/uk/state/other/61174>.
3. *Бондаренко С. В.* Авторське право та суміжні права. К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2008. 288 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Osvita/Navch_metod_d_t/Navch_metod_materiali/Pravoznavstvo/Bondarenko_Avtorske_pravo_i_s_umizhni_prava.pdf
4. *Борисова В.І.* Цивільне право: підручник, 2012. Т.1. Українські підручники он-лайн. URL:<http://pidruchniki.ws/>
5. *Право інтелектуальної власності: Академ, курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / О.А. Підпригора, О.Б. Бутнік-Сіверський, В. С. Дроб'язко та ін.; за ред. ОА. Підпригори, О.Д. Святоцького. 2-ге вид., переробл. та допов. К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. 672 с. Підручники онлайн. URL: <http://textbooks.net.ua/content/category/30/44/36/>*
6. *Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с. URL:<http://intellect21.cdu.edu.ua/wp-content/uploads/>*
7. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності. К., 2005. Учебники он-лайн.URL:<http://www.bookz.com.ua/23/index.htm>

Заняття 2. Право промислової власності (2 год.)

План:

1. Зміст майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
2. Набуття прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
3. Обов'язки власника права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
4. Обмеження прав на об'єкти промислової власності.
5. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності та визнання прав недійсними.

Основні терміни: винахід, корисна модель, промисловий зразок, патент, формула винаходу (корисної моделі), опис винаходу (корисної моделі), промислового зразка, єдність винаходу, еквівалентні ознаки, функціональні ознаки, ідентичні ознаки, кваліфікована експертиза, формальна експертиза, комплексна охорона.

Навчальні цілі:

- знати поняття, суб'єктів, види об'єктів патентного права;
- знати принципи правової охорони об'єктів промислової власності;
- уміти визначити об'єкти, що не можуть одержати правову охорону засобами законодавства про інтелектуальну власність;
- набувати та використовувати права на об'єкти інтелектуальної власності;

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* визначить на яких підставах набуваються права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
5. З'ясуйте, чим визначається абсолютна природа прав інтелектуальної власності та виключний характер прав інтелектуальної власності.
6. Встановіть, який характер носять майнові права власності на об'єкти промислової власності?
7. Проаналізуйте суть тимчасової правової охорони об'єктів промислової власності.
8. З'ясуйте, якими складовими визначається обсяг правової охорони?
9. Визначить, які дії визнаються використанням винаходу (корисної моделі) та виготовленням із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі).
10. Встановіть, на підставі яких договорів здійснюється розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
11. Охарактеризуйте зміст виключної, одиначної, невиключної ліцензії та зміст ліцензійного договору.
12. Розглядаючи *друге питання* охарактеризуйте стадії порядку оформлення прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
13. Зверніть увагу на методику виявлення винаходів (корисних моделей) та методику складання формули винаходу (корисної моделі).
14. Проаналізуйте ознаки формули винаходу (корисної моделі) та визначить їх роль у формулі винаходу.
15. Розглядаючи *третє питання* зверніть увагу на добросовісне користування суб'єктами промислової власності своїми правами.
16. Проаналізуйте зміст примусових ліцензій (примусове відчуження прав).
17. Розглядаючи *четверте питання* визначить випадки, коли дії третіх осіб не визнаються порушеннями майнових прав інтелектуальної власності.
18. Охарактеризуйте зміст права, так званого, попереднього користувача.
19. Розглядаючи *п'яте* питання визначить випадки за яких чинність майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності може бути припинена достроково.

20. Проаналізуйте підстави, за яких патенти на об'єкти промислової власності можуть бути визнані недійсними.
21. *Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
22. *Продовжить* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

6. Які існують умови надання охорони на об'єкти патентного права?
7. Що таке патент?
8. Які патентні системи вам відомі?
9. Які висуваються вимоги щодо заявки на видачу охоронного документа?
10. Що означає пріоритет заявки?
11. Які існують колізії заявок? Який існує порядок розгляду спорів?
12. Що таке формальна експертиза? Які її наслідки?
13. Які існують способи усунення недоліків заявок?
14. Що таке експертиза за суттю?
15. Що таке примусове відчуження патентних прав?
16. Який терміни дії охоронних документів?

Підготувати реферати на такі теми:

1. Джерела патентного права.
2. Права й обов'язки винахідників службових винаходів.
3. Експертиза за суттю.

Рекомендована література:

Базова:

[1-2], [7], [9-17], [19], [22-23], [29-31], [33-34], [36-43]

1. *Договір* про патентну кооперацію від 19.06.1970. Документ 895_001. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. *Локарнська угода* про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків, від 08.10.1968. Документ 995_b07. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. *Страсбурзька угода* про Міжнародну патентну класифікацію, від 24.03.1971. Документ 999_001. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. *Про охорону* прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-ХІІ. Документ 3687-12. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. *Про охорону* прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 № 3688-ХІІ. Документ 3688-12. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Допоміжна:

1. *Еннан Р.Є.* Патентне право: поняття, зміст і загальні засади. *Правова держава.* 2013. Вип. 16. С.59-65.

Інтернет ресурси:

1. *Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності».* URL: <http://iii.ua/uk>
2. *Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.* URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. *Український інститут інтелектуальної власності (УКРПАТЕНТ)* URL: <http://www.uipv.org/>

Заняття 3. Засоби індивідуалізації товарів і послуг (2 год.)

План:

1. Поняття та зміст права на комерційне найменування.
2. Поняття, правова охорона, оформлення прав на торгівельну марку.
3. Охорона прав на географічне зазначення походження товарів.
4. Експертиза заявки засобів індивідуалізації товарів і послуг.

Основні терміни: комерційне (фірмове) найменування, знак (торгівельна марка), географічне зазначення походження товарів, об'єкт знака, право на пріоритет, споріднений, схожий, подібний.

Навчальні цілі:

- знати поняття, суб'єктів, види об'єктів засобів індивідуалізації товарів і послуг;
- знати принципи правової охорони засобів індивідуалізації товарів і послуг;
- уміти визначити об'єкти, що не можуть одержати правову охорону як засоби індивідуалізації товарів і послуг;
- набувати та використовувати права на об'єкти засобів індивідуалізації товарів і послуг.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* дайте визначення поняття «комерційне (фірмове) найменування».

5. Визначить мету та функції комерційного (фірмового) найменування.
6. Проаналізуйте вимоги, що встановлюються чинним законодавством України щодо комерційного найменування.
7. Охарактеризуйте зміст права на комерційне найменування.
8. Розглядаючи *друге питання* визначить обсяг правової охорони торгівельної марки.
9. Охарактеризуйте види позначень, які можуть бути об'єктом знака (торгівельної марки): площинні, тривимірні, комбіновані знаки, словесні позначення та інші види.
10. Визначить перелік позначень які не можуть бути зареєстровані як торгівельна марка (знак).
11. З'ясуйте які функції виконують торгівельні марки.
12. Проаналізуйте вимоги до позначення, яке заявляється на реєстрацію як знак.
13. Визначить принципи надання правової охорони.
14. Встановить підстави для відмови в наданні правової охорони позначенням та наведіть приклади.
15. У *третьому питанні* дайте визначення поняття «географічне зазначення походження товарів».
16. Визначить мету та функції географічного зазначення походження товарів.
17. Охарактеризуйте зміст набуття права на географічне зазначення походження товарів.
18. В *четвертому питанні* охарактеризуйте види експертиз заявки засобів індивідуалізації товарів і послуг.
19. Вирішить *ситуаційні завдання*, отриманні на занятті.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Яку основну функцію виконує комерційне найменування?
2. У чому проявляється особливість суб'єктивних прав інтелектуальної власності на комерційні позначення?
3. Які Ви знаєте види комерційних позначень?
4. Що таке комерційне найменування і які функції воно виконує?
5. Чи може фізична особа мати комерційне найменування?
6. З якого моменту виникають права на комерційне найменування?
7. Яким ознакам повинно відповідати позначення, щоб бути торговельною маркою?
8. У чому полягає відмінність між комерційним найменуванням і торговельною маркою?
9. Які умови надання правової охорони торговельним маркам закріплено в законодавстві України?
10. Хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності на торговельну марку?
11. Яким критеріям повинна відповідати торговельна марка, щоб бути

- визнаною добре відомою?
12. У чому полягає право попереднього користувача на торговельну марку?
 13. Що таке географічне зазначення як об'єкт інтелектуальної власності?
 14. Розкрийте сутність поняття кваліфікованого зазначення походження товарів і класифікуйте його на види.
 15. Яка різниця між простим та кваліфікованим зазначенням походження товару?
 16. Що таке географічне зазначення як об'єкт інтелектуальної власності?
 17. Вкажіть умови надання правової охорони географічним зазначенням?
 18. Яким географічним зазначенням не надається правова охорона?

Підготувати реферати на такі теми:

1. Обмеження щодо розпорядження майновими правами на комерційне найменування.
2. Правова охорона добре відомих торгівельних марок в Україні.
3. Права та обов'язки, що випливають з реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару і чи права на його використання.

Рекомендована література:

Базова:

[1-2], [7], [9-17], [19], [22-23], [29-31], [33-34], [36-43]

Допоміжна:

1. *Артеменко Л. В.* Особливості правового регулювання засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 1. С. 16-22.

Інтернет ресурси:

1. *Кубах А.І.* Право інтелектуальної власності: навч. посібник. Харків: НАМГ, 2008. 149 с. URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/itel-vlasnist.html>
2. *Рудник Т. В., Закорецька Г. В.* Правова охорона торговельних марок. *Форум права*. 2012. № 1. С. 840-844. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_1_132.pdf
3. *Тема №5* Правові засоби індивідуалізації товарів, послуг та учасників цивільного обігу URL: http://lib.mdpu.org.ua/e-book/gapotiy_intelect/kurs/t5.htm

ТЕМА 4. ПАТЕНТНА ІНФОРМАЦІЯ, ПОШУК ПАТЕНТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ТА ПАТЕНТНА ЕКСПЕРТИЗА

(2 год.)

План:

1. Джерела патентної інформації. Міжнародна патентна класифікація.
2. Пошук патентної інформації в мережі Інтернет.
3. Органи державної патентної експертизи винаходів.
4. Процедура розгляду заявки. Патентна експертиза: розгляд заявки у відділах формальної та кваліфікаційної експертизи.
5. Право пріоритету заявки на винахід.
6. Апеляційна палата Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: її завдання та функції.
7. Процедура подання заявки на винахід (корисну модель) до іноземної держави та здійснення патентування винаходу (корисної моделі) за процедурою Договору про патентну кооперацію.
8. Процедура одержання Європейського Патенту.
9. Патентування об'єктів промислової власності у США.

Основні терміни: патентна інформація, Міжнародна патентна класифікація, Державний реєстр патентів України на винаходи, винахід (корисна модель), секретний винахід (секретна корисна модель), службовий винахід (корисна модель), промисловий зразок, інтегральна мікросхема (ІМС) топографія ІМС, винахідник, патент (патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель), патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель, заклад експертизи, кваліфікаційна експертиза (експертиза по суті), формальна експертиза (експертиза за формальними ознаками), ліцензія, заявка, заявник, пріоритет заявки (пріоритет), дата пріоритету, міжнародна заявка, Апеляційна палата.

Навчальні цілі:

- знати джерела патентної інформації;
- уміти здійснювати пошук, оброблення та аналіз патентної інформації з різних баз даних;
- враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів;
- розуміти процедуру подання заявки на об'єкт промислової власності до іноземної держави та здійснення патентування за процедурою Договору про патентну кооперацію; процедуру одержання Європейського Патенту та особливості патентування об'єктів промислової власності у США.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте* доповіді стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* дайте визначення поняттю «патентна інформація».
5. Охарактеризуйте наступні види патентної інформації: бібліографічний, реферативний, повний опис.
6. Визначить особливості патентної інформації.
7. Використовуючи на семінарському занятті комп'ютер/ноутбук/планшет охарактеризуйте призначення Міжнародної патентної класифікації (МПК), її структуру, розділи, класи, підкласи, основні групи, підгрупи, алфавітно-предметний покажчик до МПК, як визначити рубрики МПК, призначення INID.
8. Розглядаючи *друге питання* на семінарському занятті за допомоги комп'ютера/ноутбука/планшета ознайомтеся з процедурою пошуку патентної інформації в електронних базах Укрпатенту, Патентного відомства США і Європейського патентного відомства за ключовими словами та рубриками МПК; ознайомтеся із структурою Фонду патентної документації громадського користування України, Міжнародною патентною класифікацією, Міжнародною класифікацією промислових зразків (Локарнська класифікація). Ознайомтеся з останніми змінами внесеними в МПК.
9. Розглядаючи *третє питання* назвіть органи, що здійснюють державну патентну експертизу та охарактеризуйте структурні підрозділи.
10. Розглядаючи *четверте питання* з'ясуйте які відомості має містити заявка на одержання патенту на винахід (корисну модель), охарактеризуйте їх.
11. З'ясуйте, що розуміється під поняттям «службовий винахід» та які особливості їм притаманні. Охарактеризуйте процедуру розгляду заявки, зокрема, розгляд заявки у відділах формальної та кваліфікаційної експертизи.
12. У *п'ятому питанні* визначить, що розуміється під правом пріоритету заявки на винахід.
13. У *шостому питанні* охарактеризуйте Апеляційну палату Департаменту інтелектуальної власності: її завдання та функції.
14. Розглядаючи *сьоме питання* дайте відповідь: як подати заявку на винахід (корисну модель) до іноземної держави та як здійснити патентування винаходу (корисної моделі) за процедурою Договору про патентну кооперацію (РСТ)?
15. У *восьмому питанні* з'ясуйте суть і призначення Європейської патентної конвенції. Проаналізуйте процедуру складання, подання та видачі

європейської патентної заявки.

16. У дев'ятому питанні проаналізуйте особливості процедури патентування об'єктів промислової власності у США.
17. Виконайте запропоновану індивідуальну роботу.
18. Продовжить ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Що таке патентна інформація?
2. Які види патентної інформації ви знаєте?
3. Які особливості патентної інформації вам відомі?
4. Що таке МПК?
5. Що таке патентний пошук?
6. Які органи здійснюють державну патентну експертизу винаходів?
7. Які види патентних експертиз вам відомі?
8. Що розуміється під правом пріоритету заявки на винахід?
9. Яка існує процедура подання заявки на винахід (корисну модель) до іноземної держави?

Підготувати РГР (усі організаційні форми навчання)

1. *Інтелектуальна власність: методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 123 – «Комп'ютерна інженерія» усіх форм навчання* / Укл.: А. Г. Нітченко. Чернігів: ЧНТУ, 2020. 16 с.

Рекомендована література:

Базова:

1. Про затвердження Регламенту Апеляційної палати Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: Наказ від 19.02.2019. № 263. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Допоміжна:

1. *Патентознавство: навч. посіб./ укл.: Л. Г. Ніколайчук, Л. Б. Демидчук.* Львів: Видавництво ЛІКА, 2015. 172 с.
2. *Зміни до МПК від 1 січня 2019 року.* URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/zminy-mpk-05042019>
3. *МКТП (11-2020).* URL: <https://nice.uipv.org/>
4. *Міжнародна патентна класифікація МПК-2020.01.* URL: <https://base.uipv.org/mpk2009/index.html?level=c&version=2>
5. *Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація).* 12 редакція. URL: <https://www.wipo.int/classifications/locarno/locpub/en/fr/>

6. *PATENTSCOPE*. URL: <https://patentscope.wipo.int/search/ru/search.jsf>
7. *United States Patent and Trademark Office*. URL: <https://www.uspto.gov/>
8. *European Patent Office*. URL: <https://www.epo.org/index.html>

Інтернет ресурси:

1. *Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності»*. URL: <http://iii.ua/uk>
2. *Міністерство економічного розвитку і торгівлі України*. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. *Патентна інформація вільного доступу*. URL: http://ipr.nas.gov.ua/?page_id=302
4. *Перспективні винаходи України*. URL: http://perspectiva.sips.gov.ua/search_page.php
5. *Український інститут інтелектуальної власності*. URL: <https://ukrpatent.org/uk>

**ТЕМА 5 ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДОГОВОРІВ НА СТВОРЕННЯ І
ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.
ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ
КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ
(2 год. – заочна форма навчання)**

План:

1. Поняття та загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
2. Розробка програмного забезпечення: договір про виконання робіт та надання послуг. Основні договори та поради щодо їх укладання в ІТ-сфері.
3. Поняття ліцензії та ліцензійного договору. Види ліцензій.
4. Вільні ліцензії.
5. Легалізація ПО та інвентаризація комп'ютерних програм.

Основні терміни: договір, угода, ліцензія, ліцензійний договір, ліцензійний договір, виключна ліцензія, одинична ліцензія, невиключна ліцензія, вільна ліцензія.

Навчальні цілі:

- знати поняття та види договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності;
- знати порядок легалізації ПО та інвентаризації комп'ютерних програм;
- вміти розрізняти способи управління майновими правами;
- розрізняти ключові концепції ліцензування ПО.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте доповіді* стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* визначить види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
5. Розглядаючи *друге питання* з'ясуйте, яка існує основна відмінність між договором підряду та договором про надання послуг?
6. Встановіть, які умови варто включати та які бажано не зазначати у договорі про розроблення програмного забезпечення.
7. В *третьому питанні* розкрийте зміст понять ліцензії та ліцензійного договору.
8. Визначить ознаки ліцензійного договору.
9. Охарактеризуйте види ліцензій за основними критеріями класифікації.
10. Проаналізуйте права та обов'язки сторін.
11. У *четвертому питанні* визначить поняття та види вільних ліцензій.
12. Охарактеризуйте вільні ліцензії за якими розповсюджуються комп'ютерні програми.
13. В *п'ятому питанні* проаналізуйте зміст Закону України «Про авторське право та суміжні права» та відповідних Постанов та Розпоряджень Кабінету Міністрів України.
19. *Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
20. *Продовжить* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Які договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності ви знаєте?
2. Хто може виступати сторонами у договорах у сфері інтелектуальної власності?
3. Яка форма вимагається для укладення договорів у сфері інтелектуальної власності?
4. Чи є обов'язковою державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності?
5. Як здійснюється державна реєстрація договорів, що стосуються права автора на твір? Які документи для цього необхідно подати?
6. Що таке ліцензія?
7. Які види ліцензій вам відомі?

Підготувати реферати на такі теми:

1. Система договорів у сфері авторського права.
2. Виникнення, розвиток та значення торгівлі ліцензіями.

3. Види ліцензій на програмне забезпечення.

Рекомендована література:

Базова:

[1-2], [7], [11], [12-13], [17], [19], [29], [40]

1. *Про авторське право і суміжні права*: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ. Документ 3792-12. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. *Порядок використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади*: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. N 1433. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-2003-%EF#Text>
3. *Концепція легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням*: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2002 р. N 247-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/247-2002-%D1%80/print1212391495616617#Text>
4. *Порядок легалізації комп'ютерних програм в органах виконавчої влади*: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 253. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/253-2004-%D0%BF/print1212391495616617#Text>
5. *Форма подання інформації про результати планової інвентаризації комп'ютерних програм*: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 14.04.2014 № 407. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-14#Text>

Допоміжна:

1. *Дмитришин В. С.* Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. К.: «Інст. інтел. власн. і права», 2008. 248 с.

Інтернет ресурси:

1. *Зразки договорів у сфері авторського права і суміжних прав*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=b0200e25-efe4-4e97-97d6-1311db749de3&title>
2. *Зеров К.О.* Вільні публічні ліцензії в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. С. 195-204. URL: <http://dgu.com.ua/metod/242m/iv/2.pdf>

ТЕМА 6. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА НАСЛІДКИ ПОРУШЕНЬ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ІТ-СФЕРІ

(2 год.)

План:

1. Причини порушення та поняття захисту об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Дії, що визнаються порушенням та права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.
3. Проблема доказування порушень прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет.
4. Запобіжні заходи як попередня судова заборона, спрямована на запобігання та захист об'єктів інтелектуальної власності. Поняття медіації.
5. Способи захисту прав інтелектуальної власності.

Основні терміни: захист об'єктів права інтелектуальної власності; контрафакція, кіберсквотинг, піратство, плагіат, предмет доказування, способи захисту прав, збитки, компенсація, моральна шкода, позов, покарання, запобіжні заходи, юрисдикційна форма захисту, неюрисдикційна форма захисту, медіація.

Навчальні цілі:

- знати систему захисту прав інтелектуальної власності;
- вміти визначати правові засоби захисту прав інтелектуальної власності.

Методичні поради:

1. *Повторіть* лекційний матеріал та попередні теми семінарських занять.
2. В окремому зошиті *продовжить роботу* над складанням словника основних термінів.
3. *Підготуйте доповіді* стосовно основних питань, що розглядаються в межах плану.
4. Розглядаючи *перше питання* визначить причини порушення авторських прав в Україні.
5. Розглядаючи *друге питання* встановить перелік дій, що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності.
6. З'ясуйте суть наступних понять та зміст порушень: піратство, плагіат.
7. Запропонуйте перелік порушень авторських прав.
8. Проаналізуйте права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.
9. Розглядаючи *третє питання* проаналізуйте структурні елементи Інтернет-сайту з точки зору об'єктів авторського права.
10. З'ясуйте, коли було закладено основу для захисту авторських прав у мережі Інтернет на міжнародному та національному рівнях.
11. Визначить найпоширеніші порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет. В тому числі з'ясуйте, що таке кіберсквотинг та незаконне розповсюдження контенту за допомогою пірінгових систем.

12. Встановіть, чим загрожує використання неліцензійного програмного забезпечення.
13. З'ясуйте, яку роль мають відігравати Інтернет-провайдери в захисті прав інтелектуальної власності.
14. Визначить сучасні проблеми доказування у сфері розвитку відносин інтелектуальної власності в епоху Інтернету.
15. Розглядаючи *четверте питання* розкрийте поняття та сутність запобіжних заходів.
16. З'ясуйте які примусові заходи вживаються у випадку публічного повідомлення, що завдає шкоду правам авторів і/або суміжним правам.
17. Проаналізуйте процедуру встановлення запобіжних заходів.
18. З'ясуйте шляхи розв'язання спорів у сфері інтелектуальної власності за допомогою медіації.
19. Розглядаючи *п'яте питання* визначить та охарактеризуйте підстави для судового захисту прав інтелектуальної власності.
20. Визначте завдання цивільно-правових засобів.
21. З'ясуйте що розуміють під предметом доказування.
22. Встановіть яке правове значення мають факти у справах про порушення авторських прав.
23. З'ясуйте що розуміють під цілями порушення авторських і суміжних прав. Які види цілей вам відомі?
24. Визначте, за допомогою яких засобів доказування може бути встановлено розмір неправомірно одержаних доходів правопорушником.
25. Охарактеризуйте способи захисту авторських і суміжних прав: переговори між володільцем прав і порушником цих прав; визнання прав; відновлення стану що існував до порушення прав; припинення дій, що порушують права чи створюють загрозу їх порушення; відшкодування збитків; стягнення незаконно одержаного доходу; виплата компенсацій; відшкодування моральної шкоди; інші цивільно-правові способи захисту авторських і суміжних прав.
26. Проаналізуйте цивільні способи забезпечення позову в судових справах про порушення авторських і суміжних прав.
27. Встановіть в яких випадках суд чи суддя одноособово мають право за заявою заявника застосувати тимчасові заходи до пред'явлення позову або до початку розглядання справи за участі іншої сторони (позивача).
28. З'ясуйте шляхи встановлення тимчасових заходів.
29. Які права мають відповідач та заявник у разі застосування тимчасових заходів?
30. З'ясуйте, що є основною підставою для самостійного існування адміністративної відповідальності за порушення авторських і суміжних прав.
31. Проаналізуйте встановлення адміністративної відповідальності за порушення авторських і суміжних прав за Кодексом України про адміністративні правопорушення.

32. Проаналізуйте кримінально-правові засоби захисту авторських і суміжних прав (об'єктивну сторону злочину, суб'єктивну сторону та кваліфіковані види злочину) та відповідно кримінальну відповідальність за порушення авторського та суміжних прав.
33. *Виконайте* запропоновану індивідуальну роботу.
21. *Закінчить* ведення конспекту самостійної роботи.

Завдання для індивідуальної роботи:

Питання для самоконтролю:

1. Які причини порушення авторських прав вам відомі?
2. Дайте визначення «захист об'єктів права інтелектуальної власності» - це ...?
3. Які види порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності вам відомі?
4. Чим загрожує використання неліцензійного програмного забезпечення?
5. Яку роль відіграють Інтернет-провайдери в захисті прав інтелектуальної власності?
6. Що таке запобіжні заходи?
7. Що розуміють під предметом доказування?
8. Як вирішуються спори, пов'язані із захистом авторського права і суміжних прав?
9. Як вирішуються спори, пов'язані із захистом прав на знаки для товарів і послуг?
10. Як вирішуються спори, пов'язані із захистом прав на інші об'єкти промислової власності?
11. Які види та межі відповідальності вам відомі?

Підготувати реферати з таких питань:

1. Найбільш поширені способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними.
2. Захист авторських прав у мережі Інтернет на міжнародному рівні.
3. Відшкодування не договірної майнової шкоди, завданої у сфері ІТ.
4. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Рекомендована література:

Базова:

[1-7], [9-23], [25-43]

Допоміжна:

1. *Захист прав інтелектуальної власності в Україні: монографія / кол. авт.: В. С. Дроб'язко, А. В. Міндрул, О. П. Орлюк, О. О. Тверезенко, О. О. Штефан та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук О. П. Орлюк. К., 2009. 242 с.*

Інтернет ресурси:

1. *Доріс Лонг, Патриція Рей, Жаров В.О., Шевелева Т.М., Василенко І.Е., Дроб'язко В.С. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник. К.: «К.І.С.», 2007. 448 с. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/1378882678IPR%20Manual%20UKR.pdf>*

2. *Зоря С Ю. Особливості захисту інтелектуальної власності у міжнародному праві. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-1/doc/5/03.pdf>*

3. *Липчик Д. М. Авторське право і суміжні права. пер. с фр.; предисловие М. Федотова. Ладомир: Изд-во ЮНЕСКО, 2002. 788 с. Юридическая библиотека ЮРИСТЛИБ. URL: http://www.juristlib.ru/book_4584.html*

4. *Domain Name Dispute Resolution. URL: <https://www.wipo.int/amc/en/domains/>*

5. *Intellectual Property Rights in an Age of Electronics and Information - U.S. Government Printing Office, 1986. URL: <http://www.e-booksdirectory.com/details.php?ebook=10758>*

6. *Intellectual Property: Law and the Information Society by James Boyle, Jennifer Jenkins - Center for the Study of the Public Domain, 2014. – Mode of access: <http://www.e-booksdirectory.com/listing.php?category=269>*

7. *Управление именами и адресами в Интернете: вопросы интеллектуальной собственности: отчет ВОИС об Исследовательском Процессе ВОИС по именам доменов в Интернете 1999 г. (Intellectual Property Issues : Final Report of the WIPO Internet Domain. – Mode of access: http://intellect-pravo.ru/international_law.php*

III. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття, ознаки та зміст права інтелектуальної власності.
2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності: загальна характеристика.
3. Інтелектуальні права (виключне право, розпорядження виключним правом, особисті немайнові права, інші майнові права).
4. Становлення національної системи законодавства про охорону інтелектуальної власності.
5. Державна система охорони інтелектуальної власності.
6. Міжнародна система та міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності.
7. Поняття, суб'єкти, об'єкти та система законодавства авторського права і суміжних прав.
8. Права та обов'язки суб'єктів авторського права та суміжних прав.
9. Особливості реєстрації авторського права та суміжних прав.
10. Розпорядження майновими авторськими правами.
11. Колективне управління у сфері авторського права і суміжних прав.
12. Види авторських договорів: умови та відповідальність сторін.
13. Авторські права на службовий твір у контексті створення комп'ютерної програми.
14. Право на веб-сайт як складний об'єкт авторського права.
15. Порядок реєстрації авторського права на комп'ютерну програму.
16. Поняття, об'єкти, суб'єкти патентного права.
17. Права та обов'язки суб'єктів патентного права.
18. Набуття прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
19. Загальні вимоги до заявки на винахід та її склад.
20. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності та визнання прав недійсними.
21. Авторське право і патентне право: спільне і відмінність.
22. Поняття та зміст права на комерційне найменування.
23. Поняття, правова охорона, оформлення прав на торгівельну марку.
24. Охорона прав на географічне зазначення походження товарів.
25. Експертиза заявки засобів індивідуалізації товарів і послуг.
26. ІТ – активи: особливості правового регулювання.
27. Доменне ім'я як об'єкт майнових прав у ІТ – сфері.
28. Веб-сайт як майновий комплекс.
29. Інтернет речей як об'єкт майнових прав у ІТ – сфері.
30. Зображення людини та ІТ – сфера.
31. Персональні дані та ІТ – сфера.
32. Інтелектуальна власність як власність віртуальна.
33. Право власності на реальні та віртуальні об'єкти ІТ – сфери.

34. Права віртуальної власності на ІТ-об'єкти творчості; на об'єкти творчості та Інтернет.
35. Поняття, ознаки, сутність, специфіка та види правових відносин у мережі Інтернет.
36. Суб'єкти та поняття правосуб'єктності учасників ІТ-відносин.
37. Правосуб'єктність віртуальних організацій.
38. Правова природа стартапу.
39. ІТ та реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
40. Режими інтелектуальної власності з охорони ПЗ.
41. Право інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
42. Джерела патентної інформації.
43. Методика пошуку патентної інформації в мережі Інтернет. Міжнародна патентна класифікація.
44. Органи державної патентної експертизи винаходів.
45. Процедура розгляду заявки. Патентна експертиза: розгляд заявки у відділах формальної та кваліфікаційної експертизи.
46. Право пріоритету заявки на винахід.
47. Процедура одержання європейського патенту.
48. Процедура подання заявки на винахід (корисну модель) до іноземної держави.
49. Здійснення патентування винаходу (корисної моделі) за процедурою Договору про патентну кооперацію.
50. Апеляційна палата Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: її завдання та функції.
51. Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
52. Поняття та види ліцензій. Поняття ліцензійного договору.
53. Концепція ліцензування ПО. Вільні публічні ліцензії.
54. Порядок легалізації ПО та інвентаризації комп'ютерних програм.
55. Поняття, структура, класифікація інтелектуального капіталу.
56. Інтелектуальний капітал та інтелектуальний потенціал: спільні риси та розбіжності.
57. Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар.
58. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив.
59. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності.
60. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки.
61. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки інтелектуальної власності.
62. Види ліцензійних платежів.
63. Причини порушення та поняття захисту інтелектуальної власності.
64. Найбільш поширені способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними.
65. Проблема доказування порушень прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет.
66. Правові засоби захисту прав інтелектуальної власності.

- 67. Запобіжні заходи як попередня судова заборона, спрямована на запобігання та захист інтелектуальної власності.
- 68. Цивільна відповідальність у сфері інтелектуальної власності.
- 69. Адміністративна у сфері інтелектуальної власності.
- 70. Кримінальна відповідальність у сфері інтелектуальної власності.

IV. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. *Конституція України*: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. *Цивільний кодекс України* від 16.01.2003 № 435-IV. Документ 435-15. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. *Кримінальний кодекс України*. 05.04. 2001. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. *Кримінально-процесуальний кодекс України*. 13.04. 2012. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. *Кодекс України про адміністративні правопорушення* від 07.12.1984. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. *Митний кодекс України* від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Підручники

7. *Базилевич В.Д.* Інтелектуальна власність: підручник. К.: Знання, 2006 (2008). 431 с.
8. *IT-право* / За заг. ред. Яворської О.С. Львів: Видавництво «Левада», 2017. 470 с.
9. *Капінос М. М.* Інтелектуальна власність: підручник / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солощук. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 396 с.
10. *Коссак В.М., Якубовський І.Є.* Право інтелектуальної власності: підручник. К.: Істина, 2007. 208 с.
11. *Світличний О. П.* Право інтелектуальної власності: підручник. вид. 2, змін. і доп. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали

12. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: навч. посіб.* / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; за ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. К.: Національна академія управління, 2014. 352 с.
13. *Антонов В. М.* Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право. 2-е вид., стер. Київ : КНТ, 2006. 520 с.
14. *Бубенко П. Т., Величко В.В., Глухарев С.М.*; Інтелектуальна власність: навч. посіб. Х.: ХНАМГ, 2011. 215 с.
15. *Дахно І. І.* Право інтелектуальної власності: навч. посіб. К.: Либідь, 2003. 199 с.
16. *Драпак Г., Скиба М.* Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. К.: Кондор, 2007. 155 с.

17. *Інтелектуальна власність*: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / за заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с
18. *ІТ-право: теорія та практика*: навч. посіб. / авт.кол., за ред.. Є О. Харитонова, О.І. Харитонової. Одеса: Фенікс, 2017. 472 с.
19. *Кубах А.І.* Право інтелектуальної власності: навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2008. 149 с.
20. *Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності*: навч. посіб. Електронний ресурс. / А.С. Ромашко, І.І. Верба, В.В. Пригода. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 160 с. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/3566/1/12-13-099.pdf>
21. *Основи ІТ-права*: навч. посіб. / Т. В. Бачинський, Р. І. Радейко, О. І. Харитонова та ін.; за заг. ред. Т. В. Бачинського К.: Юрінком Інтер, 2017. 208 с.
22. *Право інтелектуальної власності*: навч. посіб. / Еннан Р. Є., Кулініч О. О, Мазуренко С. В., Менсо І. В., Романадзе Л. Д. К.: Алерта, 2016. 492 с.
23. *Енциклопедія інтелектуальної власності* / за ред. проф. П. П. Крайнева. К.: Старт-98, 2012. 660 с.
24. *Yakubovskyy V., Denys V. Intellectual Property Rights in Ukraine. Nobles March 2020. IP rights in Ukraine. pp. 1-3. Access mode: https://drive.google.com/file/d/1M7vpHgYOXpe35aFqddzyxJGSuW_ftmLa/view*
25. *Jain K., Sharma V. Intellectual Property Management System: An Organizational Perspective. Journal of Intellectual Property Rights Vol 11, September 2006, pp 330-333. Access mode : https://www.researchgate.net/publication/228651662_Intellectual_Property_Management_System_An_Organizational_Perspective*
26. *Krattiger A. Intellectual Property Management in Health and Agricultural Innovation a handbook of best practices. EXECUTIVE GUIDE. 2007. MIHR, PIPRA, Oswaldo Cruz Foundation, and bioDevelopments-International Institute. P. 284 URL : https://www.infodev.org/infodev-files/resource/InfodevDocuments_647.pdf*
27. *Ivus O. Ukraine's Intellectual Property Dilemma. VOXLAW. JUNE 25, 2015. Access mode : <https://voxukraine.org/en/ukraines-intellectual-property-dilemma/>*
28. *Ukraine International intellectual property alliance (IPA) 2011 Special 301 report on copyright enforcement and protection. Access mode : https://ipa.org/files/uploads/2018/01/2011_Special_301.pdf*

Інформаційні ресурси

29. *Система дистанційного навчання Національного університету «Чернігівська політехніка».* Курс: Інтелектуальна власність URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2381>
30. *Верховна Рада України.* Офіційний веб-сайт. <http://portal.rada.gov.ua>
31. *Верховний Суд України.* Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.scourt.gov.ua>

32. *Вища рада юстиції України*. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.vru.gov.ua>
33. *Загальне законодавство України у сфері інтелектуальної власності*
<http://iii.ua/uk/normativno-pravova-baza>
34. *Законодавство України*. Верховна Рада України. URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/go/504/96-вр>
35. *Конституційна Асамблея*: електронна бібліотека. URL: <http://nbuv.gov.ua>
36. *Кабінет Міністрів України*. Офіційний веб-сайт. URL:
<http://www.kmu.gov.ua/control>
37. *Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України*. Департамент інтелектуальної власності. Офіційний веб-сайт. URL:
<https://www.me.gov.ua>
38. *Національний офіс інтелектуальної власності*. Офіційний веб-сайт. URL :
<http://nipo.org.ua>
39. *Національна юридична бібліотека*. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>
40. *Право України*. URL: // <http://pravoua.com.ua>
41. *Судова влада в Україні*. Офіційний веб-портал. URL: <http://court.gov.ua>
42. *Урядовий портал*. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
43. *TISC - Technology and Innovation Support Center*. URL: <http://tisc.org.ua>

Зразок оформлення титульної сторінки індивідуального завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ПРАВА І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

Реферат з дисципліни «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

на тему:

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ТВОРЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

Виконав: студент __ курсу

Спеціальність: _____

Освітньо-професійна програма: _____

_____ (група, ПБ)

Перевірив викладач:

к.і.н., доцент Нітченко А.Г.

_____ (оцінка)

Чернігів-2020